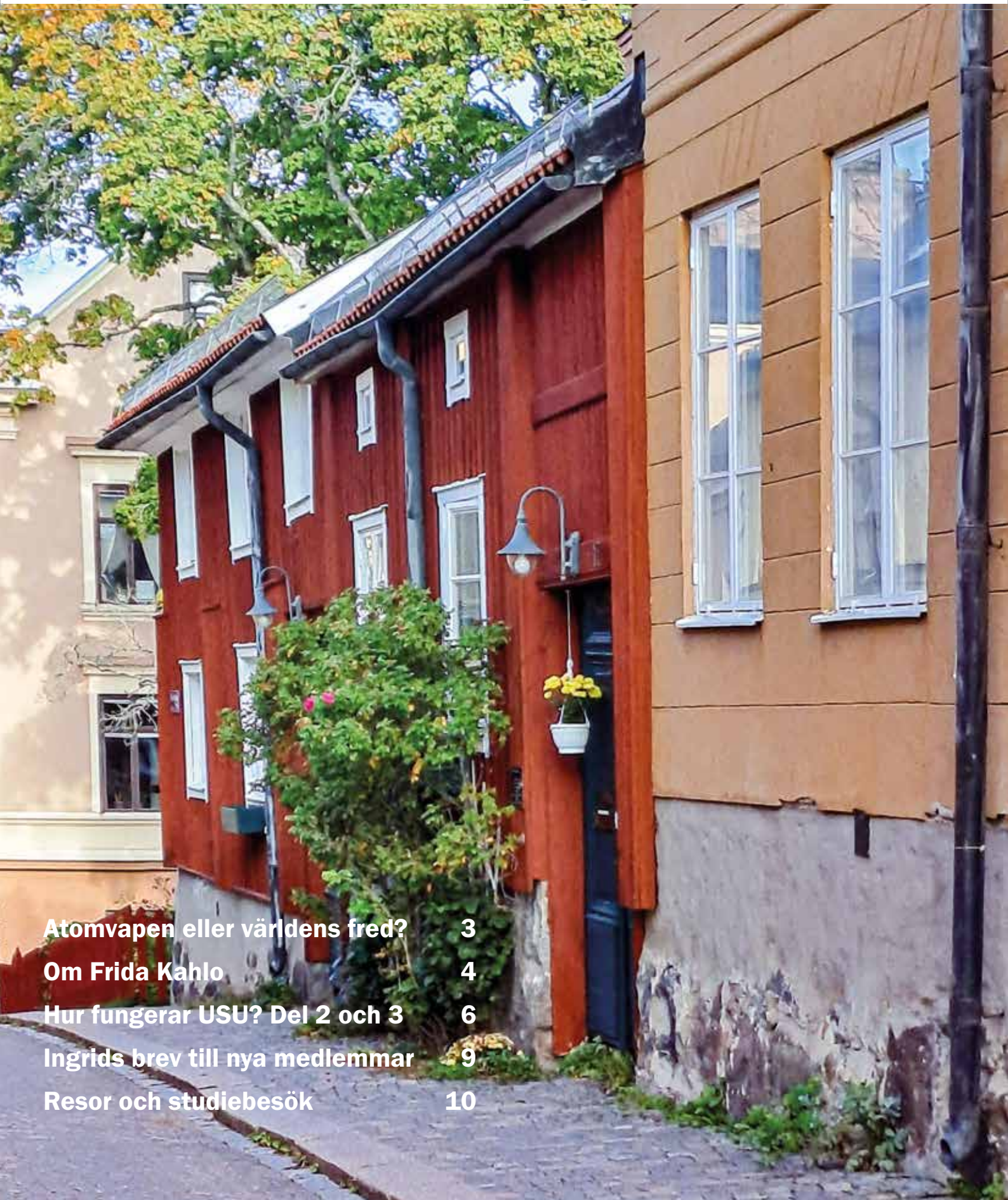

Medlemsbladet

Uppsala Senioruniversitet Årgång 48 nr 5 Oktober 2026

Atomvapen eller världens fred?	3
Om Frida Kahlo	4
Hur fungerar USU? Del 2 och 3	6
Ingrids brev till nya medlemmar	9
Resor och studiebesök	10

MEDLEMSBLADET

Medlemsinformation för Uppsala Senioruniversitet. Utkommer med fem nummer per år.

Ansvarig utgivare: Anki Mattisson.

ISSN: 1651-0445

Redaktion

Kristina Söderlind Rutberg (ordf.),
Maivor Sjölund (vice ordf.), Inger
Hammer, Ragnvald Hedemann, Hans
Jivander, Annika Lundmark, Barbro
Nilsson Garbergs (layout) och Maria
Wold-Troell (layout)

Mejladress:

usu-redaktionen@googlegroups.com

Tryckeri:

Wikströms Tryckeri AB

Omslag

Rackarnäbben. Foto: Inger Hammer

Uppsala Senioruniversitet

Org nr 81 76 02-4969

Ordförande: Anki Mattisson

www.usu.se

Sekretariat

Adress: Bergsbrunnagatan 1

753 23 Uppsala

Telefon: 018-24 35 01

Öppettider: Vardagar 10-12

E-post: usu@usu.se

USU:s årsavgift

För att delta i USU:s aktiviteter måste du ha betalat årsavgiften 250 kronor. Den betalas mot faktura som kommer i november och avgiften gäller följande kalenderår.

Meddela adressändring!

Ändra e-post, annan adress och telefonnummer under Mina sidor på vår webbplats eller meddela kansliet så får du den information som du ska ha.

Nästa nummer 2027-1 utkommer

7/1 2027, manusstopp 16/11 2026.

Uppsala
Senioruniversitet

Folkuniversitetet

Senioruniversitetet i samverkan med
Folkuniversitetet/Kursverksamheten
vid Uppsala universitet

Detta är en glädjens termin!

Vi är fler "usuaner" än någonsin och flera aktiviteter är mer än fulltecknade. Vår lilla marknadsföringsgrupp har gjort en stor del av jobbet men det viktigaste har alla ni programmakare gjort. Bra jobbat!

Jag tycker att vi ska vara stolta över att vi nu har 5 000 medlemmar. Uppsala kommun har 2026 250 000 invånare. Stockholms Senioruniversitet har 10 000 medlemmar och Stockholms kommun 1 000 000

invånare. Det betyder att vi har 20 medlemmar per 1 000 invånare medan Stockholm har 10 medlem per 1 000 invånare. Det är naturligtvis inte riktigt så det fungerar. Stockholm är en storstad med en helt annan typ av befolkning än Uppsala, men siffrorna är roliga och säger en del om hur USU engagerar i vår stad med omnejd.

I min förra ledare skrev jag om rockhistorieserien som drar "ungdomar". Filmstudion med ett intressant utbud av klassiker och ibland lite nyare men kritikerrosade filmer drar lite äldre medlemmar. Jag undrar varför. Kan det vara så att vi äldre jobbade för mycket och hade ett hektiskt familjeliv som gjorde att vi inte orkade gå på bio under många år och därför har en del att ta igen? Och tv visade inte så många 40-talsklassiker heller. Det skulle vara roligt om någon som har följt filmstudion i många år ville berätta om sina filmupplevelser och om varför hen fortsätter att gå. Personligen kommer jag definitivt att fortsätta. Det är mycket lättare att avsätta sex dagar under en termin än att hänga med på tv-utbudet och dessutom få sitta i en biosalong. Det är sköna fåtöljer på Fyris!

Som alla vet vid det här laget har vi flyttat Tillståndet i världen till UKK. Det finns många skäl, men tro nu inte att det ska bli en vana. Vi letar andra större lokaler och vi har förhoppningen att det ska bli fler intressanta serier om politik och samhälle som i sin tur kan hålla till i Kyrksalen.

När ni läser det har så har vi under året påbörjat Facebook, Instagram och ett Nyhetsbrev. Jag hoppas att många av er läser och följer. Facebook-gruppen gör ett jättefint jobb!

Anki Mattisson

TISDAGSFÖRELÄSNINGAR

Föreläsningarna hålls i Kyrksalen, Missionskyrkan, S:t Olofsgatan 40 i Uppsala. Medlemskap krävs. Föreläsningstid 13.15-ca 14.00 eller 14.15. Därefter tid för frågor. Föreläsningarna filmas och kan ses i två veckor efteråt.

27 okt. Sören Holst: *Kvantfysiken 100 år – en oavslutad revolution*

10 nov. Anna Lindgren: *Järnvägens parker och trädgårdar – från naturförsköning till kulturarv*

24 nov. Tomas Jonter: *Atomvapen eller världens fred? Kärnvapenmotståndet i Sverige under och efter kalla kriget*

8 dec. Katarina Barrling: *Sverige – världens mest protestantiska land?*

Atomvapen eller världens fred?

Den 24 november föreläser professor Thomas Jonter om kärnvapenmotståndet i Sverige under och efter kalla kriget och utvecklingen sedan dess. Jonter är gästprofessor vid Alva Myrdal-centrum för Kärnvapennedrustning vid Uppsala universitet.

Under några augustidagar 1945 förändrades världen för att aldrig bli densamma mer. Atombomberna över Hiroshima och Nagasaki fälldes med några dagars mellanrum, den 6 och 9 augusti, och det blev inledningen till en ny era, där krig, vapen, förluster i människoliv och materiell förödelse fick en helt annan och fruktansvärd dimension. 100 000-tals människor miste livet, ingen kommer någonsin att veta exakt hur många de var. Och strålningens långtidseffekter fortsatte att skörda människoliv.

Idag förfogar nio stater över kärnvapen, framför allt USA och Ryssland. Några av dem befinner sig i aktuella konfliktsituationer som Israel, Indien och Pakistan. Man uppskattar att mängden kärnvapen är 12–13 000. Antalet provsprängningar som gjorts hittills är omkring 2000.

Insikten om att det var nödvändigt att begränsa upprustningen med kärnvapen har under mer än 60 år lett till olika avtal, till exempel Ickespridningsfördraget (NPT) 1968, som slöts av de dåvarande kärnvapenländerna USA, Sovjet, Storbritannien, Frankrike och Kina. Man ville inte att fler stater skulle skaffa kärnvapen. I gengäld lovade man att efterhand avveckla sina egna vapen.

NPT trädde i kraft internationellt 1970.

I Sverige fanns under slutet av 50-talet krafter som ivrade för anskaffning av kärnvapen (den s.k. handlingsfrihetslinjen), men 1968 röstade Riksdagen nej till att Sverige skulle skaffa egna kärnvapen och Sverige anslöt sig då till Ickespridningsfördraget 1968. Forskning och utveckling av inhemska kärnvapen lades därmed ned efter en mycket stor ekonomisk satsning under en femtonårsperiod. Kritiken mot den komplicerade processen med syftet att få fram svensktillverkade kärnvapen drevs framförallt av de socialdemokratiska kvinnorna med Inga Thorsson och Alva Myrdal i spetsen. Sveriges roll har därefter varit viktig även på den internationella arenan, men har handlat om nedrustning.

Tidigt började kärnvapenmotståndet ta form; man arbetade mot spridning, användning av kärnvapen och provsprängningar med målet att nå global nedrustning och ett förbud mot massförstörelsevapen. Grupper organiserades; ett exempel är läkarorganisationen IPPNW, som bildades 1980 med målet att informera politiker och beslutsfattare om kärnvapnens medicinska konsekvenser och som senare tilldelades Nobels fredspris 1985. Dess svenska motsvarighet är SLMK, som bildades 1980 och snabbt fick tusentals medlemmar. Andra viktiga organisationer är Svenska Freds och Svenska FN-förbundet, Röda korset och Rädda Barnen.

Flera avtal har funnits på politisk nivå mellan kärnvapenmakterna som det partiella provstoppsavtalet 1963 och SALT-avtalen 1972 och 1979. Överenskommelser om nedrustning och skrotning av kärnvapen tillkom också, INF-avtalet 1987 mellan USA och Sovjetunionen (det

CTBT	The Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty
IAEA	International Atomic Energy Agency (inom FN, grundades 1957)
ICAN	International Campaign to Abolish Nuclear Weapons
INF	Intermediate-range Nuclear Forces
IPPNW	International Physicians for the Prevention of Nuclear War
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NPT	Non-Proliferation Treaty
SALT	Strategic Arms Limitation Talks
SLMK	Svenska Läkare Mot Kärnvapen
START	Strategic Arms Reduction Talks
TPNW	Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons

första som medförde en faktisk skrotning av kärnvapen) och START I (1991).

Det fullständiga provstoppsavtalet (CTBT) antogs 1996 av FN, men har ännu inte trätt i kraft eftersom åtta stater inte ratificerat det. FNs konvention om förbud mot kärnvapen (TPNW) antogs 2017 och trädde i kraft 2021. Det blev möjligt genom bildandet av ICAN 2007, en koalition av många organisationer i civilsamhället som förde in frågan i FN. Tyvärr står de, för närvarande, nio kärnvapenmakterna helt utanför TPNW.

När totalt 50 länder hade ratificerat TPNW upphöjdes avtalet till internationell rätt. Nu har 100 stater tagit ett formellt steg att ansluta sig till fördraget, men Sverige har, efter en utredning, tills vidare valt att inte ratificera avtalet i likhet med övriga NATO-länder. 70 % av den svenska befolkningen anser att Sverige borde ställa sig bakom TPNW, men Regeringens motiv för att inte göra det är att man anser att TPNW har brister och saknar trovärdighet, samt att Sverige nu bör acceptera kärnvapen för sin säkerhet, i avskräckande syfte.

Det försämrade geopolitiska läge, som råder efter Rysslands invasion av Ukraina 2022 har inneburit att alla avtal utom Ickespridningsfördraget har upphört. Det senare har diskuterats vid översynskonferenser, senast i år. Tyvärr finns nu ett antal frågor som staterna inte kan komma överens om. Nya START skrevs 2010 och är pausat sedan 2023. Avtalet löpte ut den 5 februari i år.

Nobels fredspris har vid ett flertal tillfällen delats ut till personer/organisationer som på olika sätt har arbetat mot kärnvapen. Exempel är Linus Pauling (1962), Andrej Sacharov (1975), Alva Myrdal (1982), IAEA (2005) och ICAN (2017).

Debatten har gjort en helomvändning efter Sveriges anslutning till NATO utan förbehåll 2024. Vad har hänt?

Referenser

Nationalencyklopedin

Wikipedia

Medlemstidning SKML 179–183, 2025, 2026

Kristina Söderlind Rutberg

Frida Kahlo – Konstnär, geni, ikon

Frida Kahlo.

De två Fridorna – nya perspektiv på Frida Kahlos liv och verk är titeln på en föreläsning med docent Alexandra Herlitz 25/11.

Den mexikanska konstnären Frida Kahlos konst har under senare decennier fått en ikonisk status, hennes verk beundras, inspirerar och influerar påtagligt dagens konstnärer. Filmer och TV-serier görs om hennes liv, biografier och uppsatser skrivs, souvenirer och artefakter tas fram och en nedslagskrater på planeten Venus har uppkallats efter henne. Men vem var hon egentligen?

Som konstnär och människa kombinerade Frida politisk aktivism med ett liv präglad av svåra skador och smärtor; den konst hon skapade rymde både realism, surrealism och magisk fantasi samtidigt som den kunde beskrivas som naivistisk folkkonst. Ett komplicerat äktenskap med den drygt 20 år äldre konstnären Diego Rivera utgjorde en klangbotten för Fridas hela vuxna liv.

Frida Kahlo, som egentligen hette Magdalena Carmen Frieda y Calderón, föddes i Coyoacán, Mexico 1907 som den tredje av fyra döttrar. Hennes far, Guillermo (Wilhelm) Kahlo, som var verksam som fotograf, utvandrade från Tyskland till Mexico i 20-årsåldern. Han hade en ungersk-judisk bakgrund. Modern, Matilde Calderón y González, var av spansk-mexikansk-indiansk härkomst. Deras hem kallades La Casa Azul, ett blått hus som numera är ett museum över Frida Kahlo.

Frida föddes med en missbildning i ryggen, *spina bifida*, som medförde att hennes högra ben hade sämre utvecklad muskulatur. 1913 drabbades Frida, då 6 år gammal, av polio som verkar ha försämrat funktionen i det högra benet. 1925 skadades hon mycket svårt i en trafikolycka då den buss hon satt i krockade med en spårvagn. Hon fick frakturer i ryggraden, bäcken och höger ben. Höger fot krossades och en järnstång genomborrade hennes buk. Märkligt nog överlevde hon olyckan, men under den långa läkningstiden blev hon

De två Fridorna (1939). 173,5 x 173 cm.
Museo de Arte Moderno, Mexiko City.

sängbunden under ett år. För att fördriva tiden började hon måla och familjen hjälpte henne med ett speciellt staffli som gjorde att hon kunde måla liggande i sängen. Den svåra olyckan ledde till att hon gav upp sina medicinstudier.

Omsider kunde hon dock börja studera konst och mötte som student den dubbelt så gamle Diego Rivera, en etablerad konstnär som ägnade sig åt mexikansk muralism. Han hade varit gift två gånger tidigare och hade flera barn. Paret gifte sig 1929 och förblev gifta fram till Fridas död 1954, fransett en kortvarig skilsmässa kring 1940, som slutade med att de gifte om sig med varandra. Äktenskapet förblev barnlöst; Frida fick flera missfall.

Det var ett stormigt äktenskap, präglad av passion, flera otrohetsepisoder och starka gemensamma intressen. Både Frida och Diego var övertygade medlemmar av det kommunistiska partiet, bägge var målmedvetna och hårt arbetande konstnärer och de bar också båda på ett judiskt arv som var betydelsefullt, kanske särskilt för Diego.

Paret flyttade till USA 1930 och bodde där i fyra år. Diego var då redan en erkänd konstnär, medan den betydligt yngre Fridas konstnärliga skapande ännu inte upptäckts av en större publik. Den

Foto: Bettmann/Getty.
Källa: nationalgeografic.com

Frida Kahlo och Diego Rivera i hemmet i Mexico City 1939. Källa: fdp.aau.edu.et

ledande franske surrealisten André Breton såg hennes verk och ordnade 1938 en utställning i Paris, där Fridas konst fick beröm av berömda konstnärer som Picasso och Duchamp. Det blev början på en alltmer uppmärksam konstnärlig gärning.

Jag målar inte drömmar, utan min egen verklighet – så beskrev Frida sin konst. Och hennes verklighet präglades alltmer av de tidiga skadorna, resttillståndet efter trafikolyckan och svåra kroniska smärtor, vilket ledde till överkonsumtion av alkohol och smärtstillande medel, depression och självmordstankar. Genom åren vidtog ett 30-tal operationer, en del av dem troligen både onödiga och misslyckade, och 1953 måste man amputera den högra foten på grund av svåra infekterade sår som lett till vävnadsdöd. Frida blev rullstolsburen de sista åren; hon avled 1954 och dödsorsaken angavs till lunginflammation och lungemboli.

Maken Diego avled 1957, efter att ha gift sig en fjärde gång.

Frida är död, men hennes verk lever och fortsätter att tilldra sig stor uppmärksamhet. Det finns ca 65 oljemålningar av hennes hand, många av dem självporträtt. Under hösten pågår en stor utställning av hennes konst på Tate Modern i London i samarbete med Museum of Fine Arts i Houston, USA. Ett 30-tal verk av Frida visas, men också artefakter av olika slag med anknytning till henne, samt andra konstnärers verk som inspirerats av Frida Kahlo och ytterligare understryker hennes stora betydelse för den moderna konsthistorien.

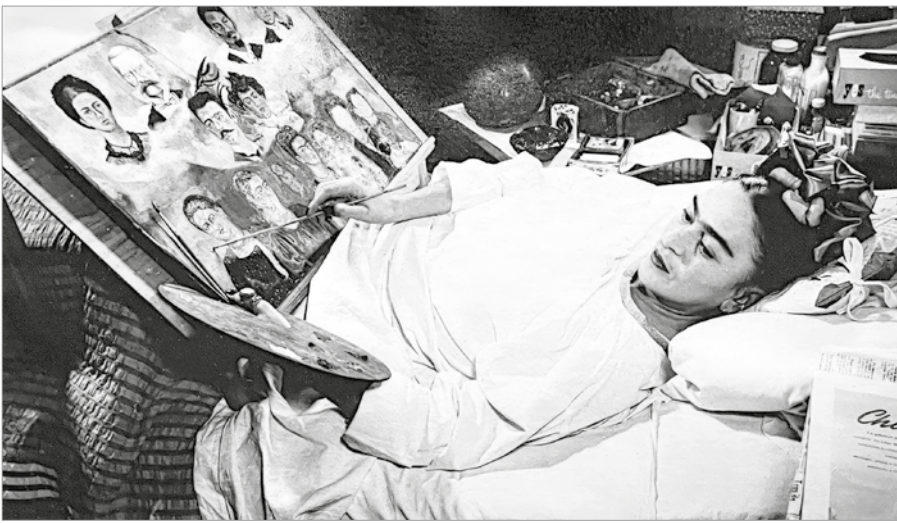
Referenser

Nationalencyklopedin

Wikipedia

Tate.org.uk

Kristina Söderlind Rutberg

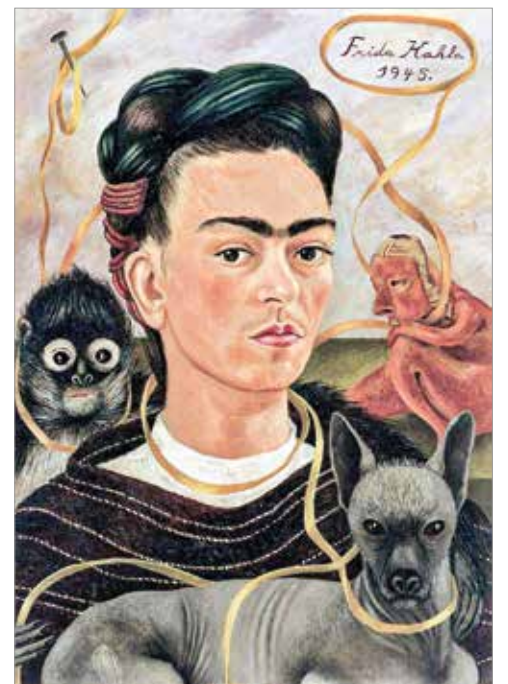

Oven: Frida Kahlos ateljé. Källa: noticias.perfil.com Foto: Malba.

Till höger: *Jag tänker på Diego*. (1943), 61x76 cm.
Jacques och Natasha Gelman Collection, Mexico City.

Drömmen (1940). 74 x 98 cm. Privat ägo. Sålades 2025 på Sotheby's för 54,7 milj. dollar.

Självporträtt med liten apa (1945). 46 x 51 cm.
Museo Dolores Olmedo, Mexico City.

Uppsala Senioruniversitet – hur fungerar det?

Del 2: Språkgruppen

Nyfikenhet, entusiasm och engagemang hos både deltagare och cirkelledare är kännetecknande för Uppsala Senioruniversitets många språkcirklar! Arabiska, engelska, finska, franska, italienska, latin, polska, spanska och tyska är språk som vi kan välja bland och som samordnas av Språkgruppen. Intresset för språk har vuxit starkt och språkcirkelnas andel av samtliga studiecirklar har ökat markant under senare år.

Språkgruppens uppdrag är att rekrytera kunniga och pedagogiska cirkelledare och hålla kontakt med studieledarna på sekretariatet, som bl a ordnar fram ändamålsenliga lokaler. Cirkelledarna har en gedigen bakgrund och flera av dem har språket som modersmål. Om många söker sig till en viss cirkel kan antalet deltagare öka något. En annan lösning är att dubblera en cirkel vilket varit fallet vid flera tillfällen under senare år.

– Skälen till att läsa språk är naturligtvis skiftande, säger Språkgruppens sammankallande Hans Svensson. Många av deltagarna anger ett stort allmänt språkintresse. En del har läst språket på gymnasiet och vill underhålla kunskaperna eller fördjupa dem. Ibland har man länge närt en önskan att lära sig språket, men inte haft tid.

Som seniorer reser vi mer och vistas kanske längre i olika länder. Det finns då behov av att kunna uttrycka sig på landets språk i allt från enkla vardagssituationer till att umgås med vänner och bekanta i landet. Allt fler har familjemedlemmar som gift sig över språk- eller landgränserna och för att kunna kommunicera med de nya släktingarna behövs språkkunskaper. Att språkstudier dessutom är nyttig träning för hjärnan har flera forskningsprojekt visat!

Tonvikten i cirkelnas i moderna språk läggs på muntlig kommunikation och läs- och hörförståelse. Läsning, höra, konversera, skriva samt ordkunskap, grammatik och realia är viktiga hörnstenar i undervisningen. Cirk-

Språkgruppen går igenom nästa termins språkcirklar hemma hos Anders Fredholm. Fr. v. Monika Ekman, Lars-Gunnar Larsson, Carin Söderberg, Hans Svensson, Sven Jonsson, Carin Östman och Margareta Ingemarsson (adjungerad till gruppen).

larna har sex olika självskattningsnivåer, allt från ren nybörjarnivå till mer avancerad konversation (A1–C2).

– Konversationscirklar i moderna språk är en form som efterfrågas i allt högre grad, betonar Hans Svensson. Många som läst några terminer tröttnar på hemuppgifter, men vill ändå fortsätta att hålla sitt språk levande vilket de kan göra i en konversationscirkel. Språkcirkelnas betydelse som mötesplats för ett gemensamt intresse kan inte nog betonas!

Språkgruppens sammankallande är Hans Svensson. Övriga ledamöter är Monika Ekman, Anders Fredholm, Sven Jonsson, Lars-Gunnar Larsson, Carin Söderberg och Carin Östman.

Text och foto: Anders Fredholm

Del 3: AV-teknikgruppen

Funktionärer i AV-gruppen är de som inför varje föreläsning och temadag finns på plats och ska se till att föreläsningen kommer igång i tid utan mankemang. AV-teknikern är på plats minst en kvart innan föreläsningen och hoppas att föreläsaren också snart är där.

Föreläsaren förses med ett headset och instrueras hur det fungerar. Om föreläsaren har en presentation att visa, vilket är det vanliga, ska den ligga redo på en fungerande dator kopplad till projektorn. Hen ska känna sig trygg vad det tekniska anbelangar. AV-teknikern kontrollerar att föreläsaren har förstått. Ett glas vatten kan också behövas.

Under föreläsningen sitter funktionärerna på främsta bänk, redo att kasta sig fram och avhjälpa oförutsedda fel. Oftast går det bra, men lokalens ansvariga tekniker griper in i nödfall.

AV-gruppen har funnits i många år vid USU och är mycket omtyckt av föreläsarna. "Tänk om vi hade haft en sådan

person hemma vid min institution ...". Och vem har inte vändats vid föreläsningar som försenas av tekniskt strul?

Så här sköts AV-gruppen

AV-gruppens bemanning administreras nu av Anita Lundberg. Gruppen har 22 medlemmar för tillfället.

Inför en ny termin bokar vi in oss som ordinarie eller reserv på serier och temadagar. En alldeles färsk AV-tekniker kan vara tredje person. I akuta fall rycker man in för varandra.

Olika lokaler – olika utrustning

Föreläsningslokalerna har lite olika utrustning men vi använder alltid PC. Vi har instruktioner för de olika lokalerna och hur man hanterar till exempel en zoom-föreläsning. Vid behov utbildas vi i någon ny lokal eller i ett nytt system. Komplicerade visningar kan inkludera musik, video, streaming från internet. Tekniken förändras hela tiden.

Upptaktsmöte på Haga slott

Den 24 augusti, en sensommarsolig måndag, samlades ca 50 funktionärer inom USU till ett upptaktsmöte på Haga slott utanför Enköping. Förutom styrelsen var arbetsgrupperna representerade genom sina ordföranden och ibland ytterligare ett par funktionärer.

Dagens program innehöll både allmän information om USUs verksamhet den närmaste tiden och ett par intensiva sessioner med grupparbeten. Några av er har säkert läst en blänkare i Facebook om mötet, men här kommer en lite fylligare rapport!

Vi fick veta att alla funktionärer som hjälper till aktivt i samband med föreläsningar och andra arrangemang ska få en blå väst med dekor i silver att bära. Västarna kan behövas då vi ska synas bland alla USU-medlemmar som deltar i olika aktiviteter!

Programmet våren 2026 var det mest omfattande någonsin. Vi är nu ca 4 800 medlemmar i USU, vilket innebär att söktrycket till vissa arrangemang är högt. Vi behöver leta efter större lokaler!

Inom USUs styrelse arbetar en **strategigrupp** sedan ett par år tillbaka med marknadsföring, rekrytering av funktionärer och former för programverksamhet. Exempel på nya former är serier av olika längd, som löper med ett inslag varje vecka och ett utökat antal cirklar som *inte* handlar om språk. Referenspersoner och -grupper utanför de etablerade arbetsgrupperna välkomnas också, gärna ur grupper som inte är så väl representerade idag som t ex jurister, ekonomer, konstnärer och näringslivsrepresentanter.

En **kommunikationsgrupp** har bildats under Christina Jutterströms ledning. Gruppen kommer att arbeta med USUs externa kommunikation. De olika kommunikationskanalerna är Medlemsbladet och Programbladet, hemsidan, Facebook/Instagram, Bildgruppen och ett kommande nyhetsbrev. Man arbetar också med marknadsföring, t ex helsidesannonser i UNT.

Haga slott

Grupparbetena handlade framför allt om rekrytering av funktionärer och förslag på ämnesområden för kommande program. Det blev en överväldigande mängd nya idéer som kom fram – nu är det bara att göra verkstad av alla uppslag!

Text och foto: Kristina Söderlind Rutberg

Önskemål inför för serier och temadagar

Ibland är föreläsarna okunniga om vilken utrustning som finns på plats. Redan före första föreläsningen bör värden ta kontakt med den AV-tekniker som står för serien/temadagen.

I enkla fall har föreläsaren med sig ett USB-minne med föreläsningen som en PowerPoint-fil som fungerar på vår presentationsdator. Men en del har komplicerade visningar. AV-teknikerna behöver ha sådana presentationer några dagar i förväg för att kontrollera att de fungerar. Det kan hända att man måste testköra i lokalen någon dag innan föreläsningen.

Filmgruppen

Lasse Sunnås, som var med från digitaliseringens början, har hand om filmgruppen och ansvarar för inköp och skötsel av filmutrustning, datorer, uppdatering av program med mera. Filmgruppen filmar *Tillståndet i världen* och Tisdagsföreläsningarna. Övrig filmning sköts

av Missionskyrkans tekniker. Filmgruppen redigerar film och ljud så det blir så bra som möjligt. Resultatet läggs upp i en databas och kan ses av behöriga medlemmar.

Pandemilyftet

Under Covid-pandemin var det tomt i lokalerna, åtminstone nästan. Vår dåvarande ordförande PO Osterman var visionär och energisk och arbetade hårt för att föreläsningar skulle filmas och att föreläsare kunde delta på Zoom.

Till skillnad från många andra senioruniversitet lyckades USU överleva de två svåra åren utan alltför stort medlemstapp. Och alla, även medlemmarna, blev mycket duktigare på digital hantering. Många insåg fördelarna med att kunna sitta hemma och se föreläsningarna på film.

Maria Wold-Troell

Efter föreställningen ställer artisterna upp sig utanför ladan.
Den unga kvinnan mellan de två männen är Anna Hedendahl.

OPERARESA TILL SKÄRET

Några återkommer och några är nya när Senioruniversitetet som vanligt åker till Bergslagen i augusti. Den 22 augusti åkte vi i en fullsatt buss och fick se en av världens mest älskade operor, nämligen *La Bohème*. Vid ankomsten mötte oss en av värdarna med orden: "Ni har tur. Idag får ni höra en av Sveriges kommande stora sopraner, Anna Hedendahl." Anna Hedendahl är nyutexaminerad från Operahögskolan och rollen som Mimi är hennes första huvudroll.

Årets föreställning var med rätta lovordad. Solisterna var av hög klass, orkestern klingade som vanligt mycket bra, denna gång under Lorenzo Coladonatos ledning. Den med spänning emotsedda scenografin var lika enkel som magnifik.

Text och foto: Anki Mattisson

Seniorfestivalen på UKK

Uppsala kommun arrangerade även i år en seniorfestival, som gick av stapeln den 26 augusti på UKK med aktiviteter även ute på Vaksala torg. Det blev en minst sagt välbesökt tillställning med ett omfattande program, som innehöll allt från dans, musik och körsång till presentationer av deltagande föreningar och information om hjälpmedel och bostadsanpassning.

Upplandsstiftelsen bjöd på olika smultronställen i vår uppländska natur som är väl värda att besöka och kanske inte så kända. En både underhållande och tankvärd timme fick vi lyssna på Christer Nordström, som berättade om *Polisliv och bioliv*. Rimmästaren Jacke Sjödin hade en halvtimmesshow, då vi bland annat fick njuta av sånger som Jacke framförde med egna texter till känd musik. Det handlade t.ex. om pandemitiden där Jacke visade en film där han sjunger duett tillsammans med Helen Sjöholm – de verkade ha minst lika roligt själva som publiken!

USU informerade om sin verksamhet vid sidan av många andra, till exempel Uppsala stadsteater, Röda Korset, Seniorer i skolan, Polismyndigheten, Seniorrestauranger, Lions Club, Brottsofferjouren och Anhörigcentrum. Matnyttig information om kollektivtrafiken och stadsmiljön, och om hur man underhåller och utvecklar våra gröna miljöer, erbjöds också.

Och alla bjöds vi på fika med färska bullar!

Text och foto: Kristina Söderlind Rutberg

Månsken över vårt konserthus.

Till dig som är ny medlem

Välkommen!

Ordet är djupt rotat i vårt språk och vår kultur för att uttrycka en varm och vänlig hälsning och påpeka något högst önskvärt. Just det vill vi göra nu: välkommen att ingå i Uppsala senioruniversitets (USU) gemenskap och ta del av dess olika erbjudanden! Varför ska man välja Senioruniversitetets utbud bland alla andra erbjudanden som ständigt surrar runt i utbudsrymden kan någon undra? Jag har varit medlem i och arbetat med Uppsala senioruniversitets verksamheter i många år så jag talar förstås i egen sak, men menar ändå att Senioruniversitetet är en av juvelerna i det storslagna svenska bildningslandskapet.

Men nuförtiden när kunskap och information lever sitt eget liv, lätt tillgänglig runt omkring oss, finns det då någon anledning att bli medlem i en studieverksamhet som dessutom praktiserar åldersdiskriminering? Man måste ju vara minst 58 år för att bli medlem. Ibland är det också konkurrens om platserna i cirklar och serier och det kan gälla att vara öppen för att pröva ett annat område än det man tänkt sig från början.

Kärnverksamheten i vårt Senioruniversitet känns igen från annan studieverksamhet. Här pågår cirka 75 studiecirklar i olika ämnen, till exempel språk, skrivartugor, akvarellmålning, fågelskådning, litteratur, näringsgeografi, universum och mycket annat. Föreläsningarna sträcker sig över skilda områden inom humaniora, musik, samhällsvetenskap, språk, naturvetenskap, teknik. Vi strävar efter bredd i utbudet och att dessa områden helst ska finnas representerade i varje termins program. Minst 40 studiecirkelledare och omkring 100 föreläsare i cirka 20 olika serier är villiga att dela med sig av sitt vetande, varje termin. Varannan tisdag äger tisdagsföreläsningarna rum. Dessa är gratis för alla medlemmar.

En snabb titt i ett gammalt USU-program visar vid den och djupet av det som bjuds. Då kan man upptäcka att områden man i sitt tidigare utbildningsliv inte haft tillgång till plötsligt finns tillgängliga eller också att man kan hitta nya oprövade fält i det rika programutbudet. Att lyssna till en föreläsare, som på djupet arbetat med och tänkt igenom ett problem, är en ynnest.

Inte minst träffar man intresserade och lika nyfikna människor runt omkring i bänkarna, runt cirkelborden och i kaffeköerna i Missionskyrkan. Vi vet ju alla hur viktig den sociala samvaron är och hur gamla och nya möten ger glädje och inspiration. Senioruniversitetet erbjuder också varje termin välplanerade resor och studiebesök till både när och fjärran. Många vänskapsband knyts under dessa färder.

Som sagt – välkommen till Uppsala senioruniversitet!

Ingrid Åberg

Ingrid Åberg. Foto: Maria Wold-Troell

Om Ingrid Åberg

Ingrid är hedersmedlem, vilket man kan bli efter att ha utfört betydelsefullt arbete vid USU under många år. Under sina yrkesverksamma år var hon docent i historia, lärare och forskare, vid universiteten i Uppsala och Örebro.

Vid USU började hon på kansliet, se nedan, men kom snart att tillhöra Humanioragruppen där hon var ordförande mer än tio år. Hon har också initierat Kvällssalongerna, som hon och Gunilla Öbrink ordnade under många år.

Utdrag ur artikeln *Minnen i 45-årsrapporten sid. 24*

Min första tid i USU tillbringade jag på kansliet. Och där, kan jag säga, har förändringen slagit till. Det idoga manuella arbetet med anmälningar, ekonomi och utskick av alla slag, finns inte längre. All post skulle vikas för hand, läggas in i kuvert, slickas igen och påsättas frimärken, in- och utgifter föras in i kassabok. Vi var då bara c:a 2 000 medlemmar, men ändå. Nöjda var vi när vi fick en frimärksklistrare(?).

Vi var ganska många på kansliet och gemenskapen gynnades av långsamheten och det repetitiva. Det fanns tid för prat och skratt mellan kuverten. När IT drabbade oss insåg en del av kanslisterna sin begränsning och bad att få lämna skutan. Nu gäller IT och webb. Då är det färre på kontoret, som dock gör mer och snabbare. Så är det, måste erkännas. Den vänliga tonen och hjälpsamheten från alla som svarar i USU:s telefon är dock oföränderligt densamma.

I Programbladet och på webben usu.se finns komplett information om anmälningsförfarande och betalning.

Kalendarium

- 7 nov. Kungliga Operan: Tosca
- 9 nov. Uppsala stadsteater: bakom kulisserna
- 13 nov. Nationalmuseum: Wilhelm Kåge & Shōji Hamada. Keramik över gränser
- 28 nov. Dramaten: Fåglarna
- 1 dec. Uppsala Auktionskammare

13 nov. Nationalmuseum: Wilhelm Kåge & Shōji Hamada

Wilhelm Kåge räknades under sin livstid till världens främsta keramiker. I rollen som konstnärlig ledare för Gustavsbergs Porslinsfabrik skapade han serviser och andra bruksföremål som bidrog till att forma folkhemmets estetik. 1952 träffade han keramikern Shōji Hamada vars bruksgoods dekorerat med breda penseldrag bildade skola för generationer av japanska keramiker. Hamada var djupt förankrad i mingei-rörelsen som såg skönheten i handgjorda vardagsföremål, sprungna ur en folklig hantverkstradition. Kåge träffade Hamada på nytt då han 1956 fick möjlighet att resa till Japan och besöka Hamada i hans verkstad. Kontakterna med japansk formgivning fördes sedan vidare av nya generationer formgivare på Gustavsberg som Stig Lindberg, Lisa Larson och Karin Björquist. (Se presentation i Medlemsblad nr 4 s. 12)

Resan börjar med en lunch i Nationalmusei restaurang. Sedan får vi en visning av utställningen *Wilhelm Kåge & Shōji Hamada*. Därefter blir det möjligt att på egen hand se de utställningar som finns på Nationalmuseum, varav kan nämnas *Till havs* i vilken visas verk av bland annat Claude Monet, Edgar Degas, Anders Zorn, Peder Severin Krøyer och Sigrid Hjertén.

Resan är öppen för alla medlemmar men företräde ges till deltagare i serien *Nedslag i konsten*.

Tider: Fredag 13 nov. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 09.30 och åter i Uppsala ca kl. 16.45.

Pris: 895 kr. Lunch ingår.

Ansvariga: Carola Hermelin, 076-777 07 71, och Anki Mattisson, 070-978 15 32.

Öppen anmälan: Tisdag 13 okt. t.o.m. måndag 19 okt.

Lottning: Tisdag 20 okt., därefter direktanmälan.

7 nov. Kungliga Operan: Tosca

Nu är det inte långt kvar tills Kungliga Operans lokaler på Gustav Adolfs torg stänger för flera års renovering och ombyggnad. En av de sista föreställningarna som ges är Giacomo Puccinis opera *Tosca*. Operan med libretto av Luigi Illica och Giuseppe Giacosa hade premiär i Rom år 1900 och bygger på ett drama av Victorien Sardou. Handlingen och musiken, där operadivans Floria Tosca står i centrum i ett triangelndrama mellan målaren och älskaren Cavaradossi och den beräknande polischefen Scarpia, rymmer allt vad man kan begära av en opera. En föreställning som enligt Operans reklam uttrycker allt med "Dödlig dramatik, bländande sång och klassisk scenografi".

I denna uppsättning hör vi många av Operans mest lysande stjärnor: *Christina Nilsson* i rollen som Floria Tosca, *Daniel Johansson* som Cavaradossi och *Karl-Magnus Fredriksson* som Scarpia m.fl. Dirigent är André Callegaro.

Biljetter är reserverade på parkett rad 5 till 10. Föreställningen är drygt 3 timmar lång inkl. paus. Språket är italienska, med svensk text på textmaskin.

Tider: Lördag 7 nov. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 13.00 och åter i Uppsala senast kl. 19.30.

Pris: 950 kr.

Ansvariga: Lena Ahnlund, 070-892 37 30, och Eva Carlestål, 070-826 77 30.

Resan är fullbokad och har många reserver.

9 nov. Uppsala stadsteater: Bakom kulisserna

Många har säkert varit på Uppsala stadsteater tidigare, men då suttit framför någon av dess två scener. Nu ges vi möjligheten att göra ett besök bakom kulisserna på stora och lilla scenen, där vi får en visning av kostym-, mask- och perukateljéerna. Visningen pågår ca 1,5 timme.

Obs! Det finns trappor, men med hiss nås så gott som samtliga utrymmen.

Tider: Måndag 9 nov. Samling vid teaterns huvudentré kl. 13.00.

Pris: 120 kr.

Ansvarig: Eva Carlestål, 070-826 77 30.

Öppen anmälan: Tisdag 20 okt. t.o.m. måndag 26 okt.

Lottning: Tisdag 27 okt., därefter direktanmälan.

MANDU MMATAMBWE ADEUSI. Antilopmotiv. auctionet.com

28 nov. Dramaten: Fåglarna

Filomena har bjudit in till en tredagars disputationsfest, i ett hus långt borta från allt. Men bara sju av de inbjudna kommer fram. Fåglarna samlas i allt större flockar. Gästerna känner inte varandra, och den som bjudit in dem är inte där. Men det finns mat. Och tid.

Fåglarna är en nyskriven pjäs om vad som händer mellan människor när de blir kvar. Fåglarna är inte berättelsen utan något som bara finns, de förklaras inte. Freja Hallberg säger i en intervju: [Fåglarna] förändrar förutsättningarna och gör att människor stannar kvar, men de förklaras inte. ...[De är för mig] något som gör att situationen inte längre går att lämna.

Freja Hallberg är dramatiker och regissör, samt också grundare och konstnärlig ledare för scenen Konträr i Stockholm. (Konträr är en fristående scen för samtida och experimentell scenkonst i Stockholm. Verksamheten startade 2022 och drivs av konstnärerna Freja Hallberg, Jenny Möller Jensen och Linda Forsell. (Wikipedia)) Hennes verk presenteras både i Sverige och internationellt. I Hallbergs föreställningar möts humor, filosofi och existentiella situationer. Hennes kritikerhyllade föreställning *Bråk* spelades under flera år.

Fågelsången i *Fåglarna* är komponerad av Magnus Bunnskog, konstnärlig ledare för Audiorama.

Tider: Lördag 28 nov. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 11.30 och åter i Uppsala ca kl. 16.00.

Pris: 850 kr.

Ansvariga: Anki Mattisson, 070-978 15 32, och Eva Carlestål, 070-826 77 30.

Öppen anmälan: Torsdag 5 nov. t.o.m. onsdag 11 nov.

Lottning: Torsdag 12 nov., därefter direktanmälan.

Poster till *Fåglarna*. Källa: dramaten.se

1 dec. Uppsala Auktionskammare

Bra, bättre, bäst – vad gör ett föremål intressant på auktion?

Vad är populärt på auktionsmarknaden just nu?

Varför blir vissa föremål mer eftertraktade än andra – och vad är det egentligen som påverkar värdet?

Välkommen till en spännande och interaktiv träff med Uppsala Auktionskammarens experter. Tillsammans tittar vi på olika föremål, jämför, gissar och resonerar: Vad är bra, vad är bättre – och vad är bäst?

Du får också en inblick i hur ett auktionshus arbetar och möjlighet att ställa frågor.

Ta gärna med bilder eller ett mindre föremål och passa på att få en kostnadsfri värdering.

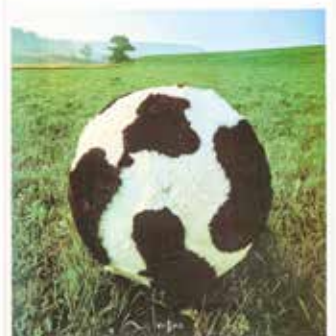
Tider: Tisdag 1 dec. kl. 10.00–12.00. Vi träffas vid Uppsala Auktionskammare, Säbygatan 4. Ta buss nr 10 mot Coop/IKEA till hållplats Säbygatan. P-platser finns.

Pris: 50 kr.

Ansvariga: Jeanette Backman, 070-381 98 02, och Hans Svensson, 070-699 48 07.

Öppen anmälan: Tisdag 10 nov. t.o.m. måndag 16 nov.

Lottning: Tisdag 17 nov., därefter direktanmälan.

RAMBOW, LIENEMEYER, VAN DE SAND.
"V= $\frac{3}{4}r^3\pi$ ", 1980-tal, två stycken. auctionet.com

Resegruppen

Hans Svensson, ordförande	070-699 48 07
Lena Ahnlund	070-892 37 30
Jeanette Backman	070-381 98 02
Mia Bellqvist	070-514 65 91
Eva Carlestål	070-826 77 30
Anki Mattisson	070-978 15 32
Mia Virving	070-968 76 36

Uppsala Senioruniversitet
Bergsbrunnagatan 1
753 23 Uppsala

B Posttidning

Ej retur

En skärva av mitt liv

Laos regering ville ha ett lån som skulle förbättra chanserna för utbildning, främst för flickor tillhörande etniska minoriteter. Jag åkte dit för att diskutera ett projekt.

Större delen av Laos består av berg och höglänsplatåer. En del bergskedjor har toppar på över 2 000 meter. Landet är ett av Asiens fattigaste. I Laos finns det över 65 olika folkgrupper, men många av dem består bara av ett par tusen människor. Diskriminering av etniska minoriteter är mycket vanligt.

Många barn på Laos landsbygd går inte regelbundet i skolan och bara en tredjedel slutför den femåriga grundskolan. Bland flickor från minoritetsgrupper är det extra ovanligt att de börjar och slutför skolan. Det finns ingen skola i många byar eller så är det för svårt att ta sig till en skola i bergstrakterna. En del barn behövs också hemma som arbetskraft. När vi talade med föräldrar i bergsbyarna så ifrågasatte de nyttan med utbildning. Flickorna skulle gå i sina föräldrars fotspår. Jag måste medge att jag förstod dem. Om de bor i en liten bergsby långt ifrån huvudstaden Vientiane skulle de inte ha stora möjligheter att få ett annat och bättre liv med fem års utbildning. Å andra sidan vet vi utbildare att skolgång förändrar hur barn tänker.

Jag och tjänstemän från utbildningsministeriet åkte upp till en by i bergen för att själva tala med byborna. I en glänta möttes vi av en liten grupp män från byn. En av dem hade en k-pist. Jag vet inte varför och frågade inte. Vi hälsades välkomna.

"Vi har väntat på er så som vi väntar på att solen går upp", sa byäldsten.

Ett så fint välkomnande lär jag aldrig mer få!

Vi gick till byn och satte oss i ett litet rum. Jag frågade dem vad de hade för problem och vad de behövde och de sa att de behövde ett sjukhus. Det var ju inte vad utbildaren Gudrun hade väntat sig. Jag frågade varför och de förklarade att så många barn får diarré och dör. Då förstod jag. Jag bad att få se hur byn fick sitt vatten, för orent vatten är en av de vanligaste orsakerna till barndiarré. De tog mig till en grop och från ena sidan av den droppade det lite grundvatten. De förklarade att de måste komma väldigt tidigt på morgonen för att få vatten för då rann det lite mera. Det var tydligt att byn behövde ett vattenprojekt lika mycket som ett skolprojekt. Några år senare skickades också specialister som såg till att skolorna fick vatten. Vattnet vid skolan blev ofta det enda vatten byn hade.

Vägarna i höglädet är otroligt dåliga vilket ibland gjorde att byggandet av skolor stannade av, speciellt under regnperioden. Det gick inte att transportera material. Det hände också att jag var tvungen att flyga för att besöka platser där vi byggde skolor. Lao Aviation hörde till de bolag vi blivit rekommenderade att inte flyga med av säkerhetsskäl, men när mina laotiska medarbetare hade bokat biljetter åt oss kunde jag ju inte vara en mes och säga att jag minsann inte tänkte åka med ett plan som var svartlistat.

Från just den resan kommer jag ihåg en större skola som byggts under ett tidigare projekt. Den låg högt upp med en underbar utsikt över en dal. En sådan plats man skulle kunna bygga ett turishotell på. Där längtade barnen efter att få börja skolan.

"När kan vi börja skolan?" frågade barnen i byn.

"Om två månader."

"Hur länge är två månader?"

Gudrun Forsberg